

het volstrekte vervangt het betrekkelijke en komt als beelding te voorschijn. Hierdoor wordt de zuiverste reële schilderkundige toepassing zichtbaar. Evenzoo met de vormen: een individueele vorm (aan de natuur ontleend) is niet zonder associaties te beschrijven, daarentegen heeft een reële vorm geen associaties noodig, omdat die niet gebonden is aan de natuurlijke voorstellings-beelden. Deze reële vorm, b.v. lijn, driehoek, vierkant enz. spreekt voor zichzelf. Nu zou men de conclusie kunnen trekken (wat sommigen ook doen) dat elk schilderij, dat uit lijnen, vierhoeken en vlakke kleuren bestaat, al een beeldend kunstwerk is, maar dit is niet zoo. Dit zijn slechts de aesthetisch-reële middelen, die verder verwerkt moeten worden. De verwerking treedt op bij de compositie, dat is: het resultaat van het vermogen om de verkregen vormen en kleuren (door abstractie) zoo in onderlinge verhouding te bepalen dat ze een beeldende eenheid vormen. Daarom is abstractie de eerste eisch om tot zuiverheid te komen en hoe zuiverder de beelding is, des te rijker en onmiddelijker treedt het aesthetische op den voorgrond. Door de beelding kan het naderen tot het absolute meer tot bepaaldheid komen of het absolute verschijnen door het betrekkelijke, het bijzondere, d.i. door het schilderij.

Hieruit volgt, dat aan deze werkwijze een andere levensbeschouwing voorafgaat. De r-kubist moet aan het absolute (realiteit) gelooven voor hij erin werken kan, want de middelen die hij gebruikt om zijn geestelijk-aesthetisch doel te bereiken, zijn het gevolg van zijn levensovertuiging. Niet te verwarren met het tegenwoordig heerschende pseudomysticisme; droomen in vaagheid. Zoo ook de beschouwer van dit soort werken, kan hij zich niet verplaatsen in deze geestelijke houding, zoo blijft het voor hem onbegrijpelijk en ziet hij alleen de vreemde vormen en kleuren.

Na dit alles goed begrepen te hebben, beschouwen wij nu deze beide stillevens. In bijlage 9 is alles in penseelstreepen door elkaar geveegd, impressionistische techniek, die goed geordend haar juiste beteekenis heeft, maar hier is geen goede orde, noch in kleur, noch in vorm, waardoor de samenhang ontbreekt. Alleen houdt de grijze toon, schijnbaar alles nog bijeen om een stemming te suggereeren. ¹⁾

Heel anders bij bijlage 10. Dit is voor zoover mij bekend is, een der zuiverste, d.i. realistisch kubistische, stillevens, in Holland gemaakt. ²⁾ Was bij Archipenko (zie „De Stijl” No. 2) de natuurlijke voorstelling nog herkenbaar, wat nog op de individueele uiting wijst, al was het beeld in hem eigen en niet banaal, zoo is hier de voorstelling verder verwerkt, wat voor een schilder veel ongebondener gaat als voor een beeldhouwer. Bijlage 10 is helder te overzien, elke vorm heeft zijn uitgesproken beteekenis en er heerscht een bepaalde orde. Deze orde of eenheid is niet het gevolg van een stemming maar van een geestelijke evenwichtige houding ten opzichte van de werkelijkheid. Als wij den bovensten rand van den linker bovensten bol volgen en een lijn trekken naar den bovensten rechter bol, dan loopt de lijn parallel met een lijn getrokken uit den linker onderhoek naar den rechter ondersten bol. Dit schuine complex wordt in evenwicht gehouden door de beide open vakken, links boven en rechts onder. Verschillende van die vormcomplexen, die elkaar in evenwicht

¹⁾ Deze werkwijze heeft al veel volgelingen, zie de exposities

²⁾ Overgangswerk naar de nieuwe beelding.